

LÆRER OM BIRØKT: Jonas Berg går i lære som birøkter og passer på biene i Slottsfjellsmuseets urtehage.

BIER OG BARN: Mia Bugge-Erlingsen (12) er et av Tønsbergs mange barn som lærer mer om bier gjennom Skjærgårdsmats prosjekt Bier og barn i byen. Bak står Jonas Berg og Geir Olav Nybo fra Frelsesarmeens Bijobben og birøkter Ole Bjørn Moen.

FOTO: BENTE BUGGE-ERLINGSEN

Har du lagt merke til at det summer litt ekstra i byen denne sommeren?

Når Jonas Berg (37) tar på seg birøkterdrakta og løfter opp en tavle fra bikuben, er det flere enn biene som summer.

TEKST OG FOTO: SIDSEL WINDING-STAVSETH

Det summer godt i hagen til Slottsfjellmuseet for tiden. Øverst i hjørnet mot skipsredereiendommen Løkken står fem bikuber. Her bor rundt 150.000 summende bier

Honningen biene lager skal snart høstes og selges som Slottsfjellhonning, blant annet på Slottsfjellsmuseet.

- Vi regner med å få 150 kilo, sier Bente Bugge-Erlingsen.

Hun er daglig leder i Skjærgårdsmat som står bak prosjektet Bier og barn i byen (BiBaBy). Målet er å lære barn om bier og matproduksjon.

Mang slags summing

I Slottsfjellmuseets urtehage har Jonas Berg tatt på seg birøkterdrakta og er i ferd med å inspisere en bikube for å se hvordan det går med produksjonen av bier og honning. Er alt bra?

Han løfter av en etasje og tar opp en tavle. På den sitter det tett i tett med bier.

Fra andre siden av gjerdet høres en annen form for summing, Jonas har fått tilskuere. En gjeng barnehagebarn på utflukt til Løkken har oppdaget at noe er på gang, og stimler sammen foran gjerdet mot museumshagen.

Smårollingene står under Løk-

kens mektige løvkroner og følger ivrig med. De ser, hører og funderer fortløpende. Og det er helt perfekt. Bikubene er en del av Bier og barn i byen og det er ikke tvil om at det fenger.

- Norge trenger birøktere

- Målet vårt er også å utdanne flere røktere. Det er manko på norsk honning og vi trenger birøktere, sier Bente Bugge-Erlingsen, som selv har lært mye nytt om bier og honning underveis. Blant annet at biene flyr en til to kilometer fra kubene.

Læremester er birøkter Ole Bjørn Moen, som Skjærgårdsmat har knyttet til seg.

- Jeg synes det er et veldig fett opplegg hele greia, hele den pakka Skjærgårdsmat driver, sier Ole Bjørn Moen.

Han er opptatt av bier, barn og pollinering, så etter å ha tenkt seg om, sa han med glede ja til å påta seg ansvaret som birøkter for prosjektet Bier og barn i byen.

- Jeg er undervisningsinspektør på Ramnes skole, der vi også driver med birøkt, forteller Ole Bjørn Moen.

Han har totalt 12 kuber, disse fem i Tønsberg, fire kuber på skolen og tre hjemme hos seg selv.

BIJOBBen

- Bijobben er et arbeidstreningsprosjekt under Frelsesarmeens Jobben-tiltak
- Bijobben har vært i gang i Oslo i flere år, og har blant annet vunnet NM i Honning.
- I Tønsberg samarbeider Bijobben med Barn i byen.

Nektar fra bringebær i Kjellelia

Biene ved Slottsfjellet gjør det godt, bifolket vokser og honning-

MINNER OM ROMVESENER:

Forestillingen «Bia til Pia» er leid inn av Skjærgårdsmat for å lære skoleelever om bier. Her fra en forestilling på Byskogen der elevene har trukket i korrekt drakt.

FOTO: BENTE BUGGE-ERLINGSEN

KILDE: FRELSESARMEEN.NO

BELIGGENHET: Beliggenhet, beliggenhet, beliggenhet. Birøkter Ole-Bjørn Moens bier trives godt ved Slottsfjellet.

produksjonen går unna. Biene har en hel frukthage på Løkken og godt med mat å beite på ikke langt unna.

- Biene pollinerer frukttrærne, men de har ikke så mye nektar. Pollen er proteinkilden, men biene trenger nektar for å lage honning. Sommerhonningen er laget på nektar fra bringebærblomstringa. Jeg tenker de henter det i Kjellelia. Det er et veldig bra trekk her, mange planter å beite på, fastslår Moen.

Han forteller at biene suger opp nektaren i honningmagen, der tilføres det ulike enzymer og så spytter de det ut i cellene i bikuben der det blir til honning. Når vannprosenten blir 18 prosent forsegles cellene og da er honningen klar.

Alt Ole Bjørn Moen kan om bier og honningproduksjon lærer han nå bort til Jonas Berg. Lærlingplassen har Berg fått gjennom Frelsesarmeens jobbprosjekt BiJobben.

- Vi hev oss litt på dette prosjektet. Vi vil ikke sette i gang noe slikt uten at vi hadde rett person til å bli med, og Jonas er rett person, forteller Geir Olav Nybo i Frelsesarmeen i Tønsberg.

- Ja, jeg er glad i dyr og i natur og planter. Dette er veldig spennende og mer komplisert enn jeg trodde. Jeg spør så mye jeg kan hver gang vi er her, sier Jonas Berg.

Vil tjene nok på honningen

Bikubene sjekker han sammen med birøkter Moen hver tredje til fjerde dag.

- Vi sjekker at alt er bra. At dronningen holder seg i første etasje i kuben og ikke stikker av og tar med seg halve svermen. Og så sjekker vi hvordan det går med produksjonen, forteller Berg.

- Det er kjempefint at Frelsesarmeen har koblet seg på prosjektet. Vi har gjensidig glede av det. Kanskje Jonas kan bli vår nye birøkter, tenker Bugge-Erlingsen høyt.

Målet er at Bier og barn i byen skal bli selvfinansierende. Selge honningen og få hele prosjektet til å gå økonomisk rundt av seg selv.

Høster Slottsfjellhonningen

Denne helgen skal Moen høste honningen de flittige biene på Slottsfjellet har laget. Deretter bærer det snart til lyngtrekk i Telemark.

- Lyngen i Vestfold er ikke særlig rik på nektar. Det har med jordsmonnet å gjøre, sier Moen.

En gang i midten av juli, det vil si i løpet av den kommende uken, vil han forsegle kubene og kjøre dem opp til Nissedal. Kubene kommer først tilbake i slutten av september.

Så den som har lyst til å se kubene før de blir flyttet, vet hvor de må legge helgens søndagstur. Kanskje får de se birøkter Moen i aksjon ved Løkken også.

Som små romvesener

- Alle som vil kan komme og se på kubene, det er ikke farlig. Biene er stort sett på jobb på dagtid, og kommer hjem om kvelden, sier Bente Bugge-Erlingsen i Skjærgårdsmat.

Rett før sommeren måtte de avlyse et arrangement for barn i småskolealder på grunn av covid-19.

- Da skulle barna få møte birøkteren som snakker om biene mens han viser fram bikuben og tavlene. Slik får barn kunnskap, interesse og respekt for dyra og planter og hvordan alt henger sammen forteller Bugge-Erlingsen.

Og selvfølgelig har de birøkterdrakter også til alle barna.

- Barna ser ut som små romvesener, sier Bugge-Erlingsen blidt.

Skjærgårdsmat håper å kunne gjennomføre arrangementet til høsten.

Formidlingen om birøkt foregår også på skolene i kommunen. Til høsten kan flere vente seg besøk.

- Vi leier vi inn forestillingen Bia til Pia. Hun reiser rundt på skoler og har med seg drakter og kuber og laget bihotell. Opplegget tilpasses aldersgruppen. Til høsten har vi lagt opp til 20 slike arrangementer, forteller Bente Bugge-Erlingsen.

SKJÆRGÅRDSMAT

- Bier og barn i byen (BiBaBy) ligger under Skjærgårdsmats prosjekt «Sunnere mat til barn og unge»
- Hovedbidragsyter til BiBaBy er Sparebankstiftelsen.
- Skjærgårdsmat skal bidra til økt omdømme og økt sysselsetting, tilflytting og turistbesøk i Vestfold og Telemark.
- Skjærgårdsmat skal være en nasjonal arena for lokal mat og drikke og sunt kosthold.
- Skjærgårdsmat AS er eid av Tønsberglivet AS
- Tønsberglivet AS skal være en arena hvor næringslivet sammen med kommunen jobber for å utvikle Tønsberg til en levende og attraktiv by i regionen.

KILDE:

[HTTPS://WWW.SKJAERGAARDSMAT.NO](https://www.skjaergaardsmat.no)
OG TONSBERGLIVET.NO

MERKET MED BLÅTT: – Dronningene og kubene kommer fra Odd Gjermundrød i Andebu, han er en av de fremste i Norge hva gjelder kompetanse på birøkt, forteller birøkter Ole Bjørn Moen. Dronningen er merket med blått.

I URTEHAGEN: Jonas Berg holder også orden på urtehagen til Slottsfjellmuseet som led av mangel på oppmerksomhet. Han klipper gresset og luker fram de gjengroddede bedene.